

ORIGENS I CONSOLIDACIÓ DEL CATALANISME (1830 – 1901)

Preus de subscripció: Espanya 6 Ptas. l'any. Estranger 0 " " En número 15 cts. — Aforament, 25 cts. PAGOS A LA BESTRETA	DIRECTOR LITERARI Mossen Jacinto Verdaguer	Redacció y Administració: Carrer de Sant Rafael, n.º 7 IMPRENTA LA CATALANA
--	--	--

2on BATXILLERAT

HISTÒRIA

INS CAN PUIG

PODER CENTRAL

Base primera. [...] Vindran a càrrec del Poder central:

- a) Les relacions internacionals.
- b) L'exèrcit de mar i terra, les obres de defensa i l'ensenyança militar.
- c) Les relacions econòmiques d'Espanya amb los demás països, i, en conseqüència, la fixació dels aranzels i lo ram d'Aduanes. [...]
- f) La formació del pressupost anyal de gastos que, en lo que no arribin les rendes d'Aduanes, deurà distribuir-se entre les regions a proporció de sa riquesa.

PODER REGIONAL

Base segona. En la part dogmàtica de la Constitució Regional Catalana es mantindrà lo temperament expansiu de la nostra legislació antiga, reformant, per a posar-les d'acord amb les noves necessitats, les sàvies disposicions que conté respecte dels drets i llibertats dels catalans.

Base tercera. La llengua catalana serà l'única que, amb caràcter oficial, podrà usar-se a Catalunya i en les relacions d'aquesta regió amb lo Poder central.

Base quarta. Sols los catalans, ja ho sien de naixença, ja per virtut de naturalització, podran desempenyar a Catalunya càrrecs públics, fins tractant-se dels governatius i administratius que depenguin del Poder central. També deuran ésser exercits per catalans los càrrecs militars que com-portin jurisdicció. [...]

Base sisena. Catalunya serà l'única soberana de son govern interior. Per lo tant, dictarà lliurement ses lleis orgàniques; cuidarà de sa legislació civil, penal, mercantil, administrativa i processal; de l'establiment i percepció d'impostos; de l'encunyació de la moneda, i tindrà totes les demás atribucions inherents a la soberania que no corresponguin al Poder central, segons la base primera.

Base setena. Lo Poder legislatiu regional radicarà en les Corts catalanes, que deuran reunir-se tots los anys en època determinada, i en lloc diferent. Les Corts es formaran per sufragi de tots los caps de casa agrupats en classes fundades en lo treball manual, en la capacitat o en les carreres professionals i en la propietat, indústria i comerç, mitjançant la corresponent organització gremial en lo que possible sia.

Font: Unió Catalanista. *Bases per a la Constitució Regional Catalana*. Manresa, 1892.

a) Descriuiu el tipus de font i digueu de què tracta.

Cal que l'alumnat identifiqueu la font com una de tipus primari (contemporània dels fets) (0,25 punts) consistent en un fragment d'un document de caire jurídic on es planteja un model d'organització política per a Catalunya dins l'Estat espanyol, les denominades Bases de Manresa (0,50 punts).

b) Digueu quin és el context històric de les dades que proporciona la font.

Cal que l'alumnat situï les Bases de Manresa de 1892 en el context de la Restauració en la seva primera etapa (1875-1898) i del naixent catalanisme polític. (0,75 punts)

c) Expliqueu breument el contingut de les bases següents: apartat a de la base primera, base tercera, base quarta, base sisena i base setena.

Cal que l'alumnat expliqui sobre l'apartat a de la base primera que el poder central de l'Estat tindrà cura de les relacions internacionals; que a la base tercera s'institueix l'oficialitat única del català al Principat, i que es podrà emprar en les relacions amb l'Estat; que a la base quarta a tot tipus de càrrecs públics a Catalunya, inclosos els militars, hauran de ser exercits per catalans, siguin de naixença o naturalització; que a la sisena totes les atribucions de govern intern del Principat seran exercits pels poders catalans, inclosa l'encunyació de moneda; que a la setena el poder legislatiu català estarà en mans de les Corts catalanes, escollides per caps de casa agrupats per professions i agrupacions gremials

1) Expliqueu el catalanisme conservador i la figura del bisbe Torras i Bages. Expliqueu què van ser la Unió Catalanista i les Bases de Manresa.

L'alumnat hauria d'explicar què va ser el "vigatanisme", la figura del bisbe Torras i la seva obra principal, La tradició catalana, on definí un catalanisme de caire catòlic i conservador basat en la religió, la família i la propietat (1,25 punts); hauria d'explicar què va ser la Unió Catalanista el 1891; i la seva realització fonamental –les Bases de Manresa de 1892– i quin tipus d'Estat proposaven (1,25 punts).

2) Expliqueu qui va ser Valentí Almirall i el tipus de catalanisme que defensava. Expliqueu què van ser el Centre Català, el Memorial de Greuges i la campanya de defensa del Dret Civil català.

L'alumnat hauria d'explicar qui va ser Valentí Almirall, la seva evolució des del federalisme fins al catalanisme progressista, el seu llibre principal (Lo catalanisme, 1886) i la reunió del Primer Congrés Catalanista (1,25 punts); hauria d'explicar què van ser el Centre Català (1882); el Memorial de Greuges de 1885 –els seus orígens, contingut i lliurament a Alfons XII– i la campanya en defensa del Dret Civil català de 1889 (1,25 punts)

Memorial de Greuges del 1885

No tenim, Senyor, la pretensió de debilitar, i encara menys d'atacar, la gloriosa unitat de la pàtria espanyola; ans al contrari, volem enfortir-la i consolidar-la; però entenem que per a aconseguir-ho no és bon camí ofegar i destruir la vida regional per a substituir-la per la del centre [...].

El que nosaltres volem, Senyor, és que a Espanya s'implanti un sistema regional adequat a les condicions actuals i semblant a algun dels que se segueixen als gloriosíssims imperis d'Àustria-Hongria i d'Alemanya, i al Regne Unit de la Gran Bretanya, sistema ja seguit a Espanya en els dies de la nostra grandesa. [...]

Senyor, se'ns arrabassà el nostre sistema administratiu [...] per a ser substituït, primer pel sistema castellà, i avui per una còpia imperfecta i viciosa del sistema francès.

Només podem usar la nostra llengua a les nostres llars i en converses familiars; desterrada de les escoles, ho ha estat més tard de la contractació pública i també dels tribunals, en els quals moltes vegades, i per molt il·lustrats que siguin, ni els jutges entenen els testimonis i processats, ni aquests entenen els jutges. [...]

A força de treball i privacions de tota mena, els nostres industrials han creat una indústria espanyola que en quaranta anys ha progressat i ha assolit un nivell altíssim. Aquesta indústria està sent atacada d'arrel d'uns quants anys ençà, i darrerament ho ha estat i ho és per mitjà del Tractat amb França i del projecte de *modus vivendi* amb Anglaterra. [...]

FONT: Memorial de Greuges lliurat al rei Alfons XII, a Madrid, el 10 de març de 1885.

a) Descriu el tipus de font i digueu de què tracta.

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una de tipus primari (contemporània dels fets) consistent en un document públic de caire polític, en concret un escrit o memorial [0,25 punts] que es presenta al rei Alfons XII i on es recullen tota una sèrie de queixes sobre la situació politicoadministrativa, lingüística i legal de Catalunya. [0,50 punts]

b) Digues quin és el context històric de la font.

Cal que l'alumnat situï el Memorial de 1885, en el regnat d'Alfons XII, dins del període de la Restauració i com a part de les reivindicacions catalanistes. [0,75 punts]

c) Expliqueu DOS dels greuges que conté la font.

L'explicació de l'alumnat hauria de referir-se a dues d'entre les següents: la creació d'un "sistema regional" o poder a les regions; que la llengua catalana es pugui ensenyar i utilitzar oficialment; i que es protegeixi la indústria catalana. [1 punt]

3) Expliqueu raonadament DUES diferències entre els dos tipus de catalanisme que es donaren a Catalunya entre el 1876 i el 1898. Esmenteu un representant de cada un i les obres doctrinals que redactaren. [2,50 punts]

Cal que l'alumnat faci esment a dos trets diferencials entre el catalanisme conservador de Torras i Bages i el vigatanisme, i el progressista de Valentí Almirall i d'altres. Diferències com el mateix extremat conservadorisme-catolicisme del primer enfront del democratisme, federalisme i major èmfasi en el reformisme social del segon [1,25 punts]; cal que faci també esmenta dos dels seus representants i llurs obres cabdals, com poden ser "La Tradició Catalana", de 1892, i "Lo Catalanisme", de 1886. [1,25 punts]

4) Expliqueu els fets mes importants del catalanisme durant la Restauració fins a l'aprovació de les Bases de Manresa, i expliqueu-les. [2,50 punts]

Cal que l'alumnat expliqui la reunió del Primer Congrés Catalanista, de 1880, la fundació del Centre Català, de 1882, el Memorial de Greuges, de 1885 [1,25 punts]; la campanya en defensa del Dret Civil català de 1889, la formació de la Unió Catalanista i l'aprovació de les Bases de Manresa, de 1892. [1,25 punts]

A5) Expliqueu què va ser la Mancomunitat de Catalunya, com es va crear, l'obra que desenvolupà i com acabà. [2,50 punts]

L'alumnat hauria d'explicar els orígens de la Mancomunitat en relació amb la proposta de Prat de la Riba, president de la Diputació Provincial de Barcelona, i amb el fet que el 1913 el govern de Dato aprovés finalment un decret que permetia a les diputacions unificar serveis i recursos. També que Catalunya fou l'únic territori on es creà una mancomunitat de diputacions i quines competències tingué l'organisme en qüestió [1,25 punts]. Igualment hauria d'explicar l'obra desenvolupada per la Mancomunitat i quan i com fou suprimida. [1,25 punts]

FONT: Unió Catalanista, 1900 i 1901.

a) Descriviu el tipus de font i digueu de què tracta.

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una imatge o fotografia de dos segells, o com dos segells (0'25 punts) de la Unió Catalanista, un de l'any 1900 i l'altre de 1901. (0'50 punts).

b) Digues quin és el context històric de les dades que proporciona la font.

Cal que l'alumnat situï els segells o la imatge o fotografia dels segells en el tombant de segle, per una banda després de la desfeta de 1898 i per l'altra i principal en tant que representació de la Unió Catalanista, creada deu anys abans, el 1891 en tant que hereva de "La Renaixença" i d'altres grups catalanistes (0'75 punts)

c) Descriviu i comenteu el contingut de la font.

Cal que l'alumnat descriu els segells, assenyalant en el primer l'escut de Catalunya i la imatge d'un Sant Jordi, símbols catalanistes els dos; i, en el segon, els quatre dits tacats de sang conformant l'escut de Catalunya, en tant que símbol (1 punt).

6) Expliqueu el catalanisme conservador al segle XIX, destacant la figura del bisbe Torras i Bages. Expliqueu què van ser la Unió Catalanista i les Bases de Manresa.

L'alumnat hauria d'explicar el catalanisme conservador, explicant Torras i Bages, el seu pensament i fent esment a l'obra cabdal "La Tradició catalana" de 1892 obra i en general el viganisme (1'25 punts); igualment, cal que expliqui els orígens de la Unió Catalanista, l'assemblea de 1892 i l'elaboració, aprovació i característiques de les Bases de Manresa, del mateix any. (1'25 punts)

7) Expliqueu el catalanisme progressista al segle XIX destacant la figura de Valentí Almirall i explicant algunes de les seves actuacions fins a l'entrega del Memorial de Greuges, explicant-lo.

Cal que l'alumnat expliqui el catalanisme progressista, la figura de Valentí Almirall, els seus orígens polítics i obra principal, "Lo Catalanisme", de 1886 (1'25 punts); així com la seva actuació, incloent el I Congrés Catalanista i la fundació del Centre Català, i l'elaboració del Memorial de Greuges de 1885, que l'alumnat explicarà en els seus trets fonamentals. (1'25 punts).

Supressió de la Mancomunitat de Catalunya

En aplicación de lo dispuesto en esta ley, queda sin vigor el Estatuto de la Mancomunidad de las provincias de Barcelona, Gerona, Lérida y Tarragona aprobado por Real Decreto de 26 de marzo de 1914.

Los servicios que actualmente están a cargo de la referida Mancomunidad serán regidos hasta el 30 de junio próximo por el actual Consejo Permanente de la Mancomunidad [...]. Antes del 15 de abril próximo, las Diputaciones de Barcelona, Gerona, Lérida y Tarragona acordarán, separadamente y en sesión extraordinaria convocada a este exclusivo objeto, el régimen en que a partir del entrante año económico haya de ajustarse la gestión y administración de los servicios provinciales traspasados a la Mancomunidad, determinando en su caso si han de continuar coordinados algunos y cuáles sean éstos [...].

FONT: Reial decret publicat a *La Gaceta de Madrid* (nom antic del *Boletín Oficial del Estado*), el 20 de març de 1925.

a) Descriviu el tipus de font i digueu de què tracta. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una de tipus primari (contemporània dels fets) [0,25 punts], consistent en un text públic de caràcter juridicopolític, el Reial decret de 20 de març de 1925 de supressió de la Mancomunitat de Catalunya. [0,50 punts]

b) Digueu quin és el context històric de les dades que proporciona la font. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat situï la font durant la Dictadura del general Primo de Rivera (1923-1930). [0,75 punts]

c) Expliqueu el contingut de la font. [1 punt]

Cal que l'alumnat expliqui que el Reial decret ordena la supressió de la Mancomunitat; que transitòriament els serveis mancomunats seran dirigits pel Consell Permanent de la mateixa Mancomunitat; i que cada una de les quatre diputacions provincials decidirà si alguns dels serveis mancomunats han de continuar sent-ho o no. [1 punt]
